

AVENÇ

dels ANNALS de la

Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials

ANY I

BUENOS AIRES, OCTUBRE 1943

N.º 7

DONEM a continuació el text de les ponències que, d'acord amb el programa esbossat en el darrer número de l'AVENÇ DELS ANNALS, formulen dues de les Comissions de treball nomenades en l'assemblea del 14 de juny darrer. Una, la de la Comissió d'Estudis Econòmics, tracta de Definicions econòmiques, i l'altra, la de la Comissió d'Estudis Polítics, tracta de l'Aspecte polític de les relacions entre els pobles ibèrics. Una i altra són documents provisionals, fruit de les deliberacions de les comissions respectives i no pretenen ésser matèria doctrinal, almenys fins que les hagi discutides i aprovades la nostra Societat en una sessió acadèmica d'acord amb l'article cinquè dels nostres estatuts.

La Comissió directiva ha fixat el dia 9 de gener de 1944 a la tarda per a la celebració de la primera sessió acadèmica del curs. Fins aquell dia, els socis que desitgin fer esmenes escrites a les ponències o vulguin presentar treballs propis que s'hi relacionin,

Dues ponències

poden trametre'ls als respectius presidents de les Comissions, a la nostra adreça: Chacabuco, 863, Buenos Aires.

Cal esperar que els nostres socis prendran interès en l'examen i consideració de les ponències que publiquem i voldran manifestar llur aprovació o llur oposició als extrems que contenen. Es aquest el primer assaig efectiu de posar en discussió punts concrets d'estudi dels molts problemes que tenim enfront i que reclamen l'atenció ciutadana.

De l'èxit o del fracàs d'aquest assaig haurà de dependre que la nostra Societat pugui tirar avant els seus projectes o hagi de renunciar a una empresa que possiblement podria oferir resultats útils a la nostra Pàtria.

DEFINICIONS ECONÒMIQUES

EXISTEIX una preocupació creixent respecte de si les formes modernes de l'organització econòmica i més especialment l'absorció de funcions per part de l'Estat no fan incompatible la democràcia representativa i la llibertat individual amb les limitacions que d'aquella tendència es deriven per a les iniciatives personals, el lliure exercici de les professions i del comerç, de l'adquisició i disposició il·limitada de béns, vocació d'investigació i inventiva, fixació automàtica de remuneracions i preus pel joc lliure del mercat i el dret, de sempre reconegut, al treball i a l'ociositat dels individus.

És tema d'apassionades discussions i de reaccions violentes si són beneficioses o perjudicials per a la llibertat individual i el progrés humà les tendències de la nova economia i si cal seguir-la o secundar-la passivament o bé si cal contenir-ne el curs i retornar a les formes d'economia lliure que foren la base de les concepcions i institucions democràtiques.

Considerem que cal, en primer terme, fixar les línies generals de les classificacions i proposem que s'entengui per

Economia lliure: la no intervinguda per l'Estat, que permet la lliure producció i el lliure canvi, individual o col·lectiu; per

Economia intervinguda: la que està sotmesa a tarifes aranzelàries, restriccions de comerç internacional, proteccions a certes indústries, admissió temporal, contingents i altres mesures reguladores o restrictives del comerç i la producció; per

Economia dirigida: la que l'Estat adapta a fins tem-

porals d'emergència o d'orientació general mitjançant mesures directes de foment o restricció de la producció i del comerç; per

Economia planificada: la que obeeix a plans generals prèviament acordats i concep l'esforç de la comunitat com un conjunt orgànic sotmès a fins determinats, tot respectant, però, la propietat i les iniciatives individuals dintre els plans de conjunt; i per

Economia socialista: la que posa en poder de l'Estat els mitjans bàsics de producció, distribució i intercanvi nacional i internacional, tot limitant l'àrea de l'economia privada a la possessió, producció i disposició de béns de simple utilitat personal i familiar que no comporten l'explotació del treball d'altri.

Encara que l'economia lliure històricament no ha existit sinó en teoria, pot dir-se, per tal d'acostar-nos a exemples concrets, que l'època més aproximada a la seva realització fou la de la segona meitat de la darrera centúria, fins a la guerra de 1914-18. D'aleshores ençà, el retorn a l'economia intervinguda ha estat ben evident, i abans de la segona guerra mundial es vivia en un règim altern d'economia intervinguda i economia dirigida que havia derivat envers formes molt pronunciades d'economia planificada a Alemanya, Itàlia, el Japó, altres Estats secundaris i molt particularment a la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, on ha cristal·litzat un assaig en gran escala d'economia socialista. El país que ha viscut més a prop d'una economia lliure durant algunes dècades ha estat Gran Bretanya, l'exemple més autèntic que pot oferir-se en contrast amb l'economia soviètica.

Per tal de fixar una posició en la polèmica universal respecte de si cal defensar o combatre la concentració de poders econòmics en mans de l'Estat caldria considerar si l'economia és una funció individual d'abast restringit o bé si és una funció social que, a despit de manifestar-se per les activitats individuals, interessa tot el teixit orgànic. Cal, també, tenir en compte les múltiples modificacions i els canvis a què està sotmesa per raó dels invents mecànics i l'expansió constant de les formes de producció, relació i àdhuc de lluita, independents de la voluntat individual i del mateix Estat. Finalment cal també tenir en compte que els drets teòrics consagrats per l'economia liberal han estat sempre patrimoni de molt pocs, i que allò que realment perilla no és un bé adquirit, sinó una concepció del bé teòricament assequible.

Deixant que cadascú formi criteri en pro o en contra de la tesi general, nosaltres proposem les següents conclusions prèvies:

- 1ª L'economia es forma i viu per un conjunt de valors i activitats de natura social, i la seva essència és fonamentalment cívica i col·lectiva;
- 2ª Si la democràcia civil es mesura per la suma d'intervenció individual en el regiment de la comunitat, la democràcia econòmica ha de consistir en la participació activa de tots en l'ordenació de càrregues i de facultats, en la pluralitat de deures i de drets i en la infusió el més completa possible de les activitats individuals en la vida orgànica general;
- 3ª La llibertat econòmica no és de natura distinta que la llibertat civil, i, en certa manera, és la base d'aquella. L'una i l'altra es confonen, es dosifiquen automàticament i es compensen en termes individuals i col·lectius en la mesura que la llibertat immanent de l'individu entra dins l'esfera del compromís general o de la llei;
- 4ª L'esfera del dret civil ve limitada per la llei, la qual és, per altra part, garantia de la inviolabilitat dels drets individuals. Així mateix, l'esfera dels drets econòmics individuals té la natural limitació dels drets econòmics, estranys uns i altres, garantits per la llei comuna i tots plegats refoços en l'interès col·lectiu, que és la garantia suprema de tots;
- 5ª La universalitat de l'economia és conseqüència de l'elevació de la consciència general i de la creixent comunitat i coparticipació en la concepció de valors, d'utilitat i de fins, i l'àrea de les funcions econòmiques col·lectives creixerà en la mateixa mesura que creixi la solidaritat humana i la unitat de la civilització universal;
- 6ª Les nacions no són unitats econòmiques exclusives, sinó instruments i expressió del sentiment econòmic universal a través de les regions diferenciades per arribar a la coordinació i la unitat general;
- 7ª Els interessos individuals i els col·lectius en una societat harmònica no poden ésser antitètics, i tot allò que fa l'Estat ho fa a través dels individus, i ni aquests ni el conjunt social no perden en la transfusió. La personalitat individual no perd, sinó que guanya quan es projecta sobre el cos social i l'aixamplament de l'acció estatal es fruit de maduresa democràtica i garantia suprema de la integritat dels drets humans més específics.

M. SERRA I MORET, *President*; ENRIC MONRÓS; LLUÍS A. SANTALÓ.

ASPECTE POLÍTIC DE LES RELACIONS ENTRE ELS POBLES IBÈRICS

LA península ibèrica forma una unitat geogràfica damunt la qual ha estat intentat de bastir repetides vegades, en el curs de la història, amb resultats diversos, una sola unitat política. El fet que la formació i l'estabilització d'una tal unitat hagi estat encarada, en els temps contemporanis, sota la fórmula de l'estat unitari o integral, amb prescindència absoluta o relativa de les peculiaritats ètnico-lingüístiques peninsulars, ha provocat sovint reaccions més o menys violentes per part de cada un dels grups supeditats al predomini del nucli fautor de l'Estat espanyol.

A Castella ha predominat el criteri de l'Estat absolut i aquest criteri ha estat imposat a costa de guerres i d'un consum inenarrable d'energies vitals. Però, com que un tal Estat, més que dret, és força i coacció, la península viu, de fa segles, un estat latent de revolta de caràcter permanent. D'ací que hagin aparegut com a elements de pertorbació de la vida de l'Estat espanyol aquells nuclis naturals que podien haver-ne esdevingut els vehicles normals d'ordenació i de consolidació. Però com que sistemàticament —la República del 1931 pot ésser citada com una excepció— aquells grups han estat tractats com a mers objectes materials damunt els quals només podia ésser exercit el poder de l'Estat, a cada acte d'impediment de la lliure manifestació dels sentiments, de la personalitat i dels anhels de vida de cada un dels susdits

pobles, ha seguit una accentuació més pronunciada d'allò que hom volia ofegar.

Tot amb tot, l'acció assimiladora de Castella ha pogut reduir, gairebé sense resistència, al seu estil una sèrie de pobles que, a l'Edat mitjana, havien atès la forma estatal en un grau més o menys perfeccionat; però, en canvi, no ho ha pas aconseguit en altres. D'ací que l'assaig d'unitat política peninsular, iniciat a finals del segle XV sota pretext d'unió catòlica, no hagi reeixit de la manera que esperaven els seus promotors ni els qui han continuat l'obra d'aquests: Portugal independent n'és un testimoni irrefutable. Per altra part, la subsistència, a través de totes les margufuges, de nacions vives com són els grups ètnico-lingüístics basco-navarrès, catalano-valenciano-balear i galaico-portuguès palesa que tampoc no ha resultat eficient en aquest assaig la fórmula unitària o integral amb què ha estat pretès de soldar l'Estat espanyol.

Per a una veritable puixança de totes i cadascuna de les nacions peninsulars —Castella, Catalunya, Euscadi i Galícia-Portugal— i la normalització convergent i efectiva de les relacions entre elles, s'imposa una reordenació total de la vida política, basada en una conciliació efectiva de les respectives aspiracions de sobirania nacional, guiada per un veritable esperit de cooperació que elimini tot vestigi d'afany hegemònic i fets els ulls en el benestar general de cada un dels pobles penin-

sulars i en el deure de tots ells a participar eficientment en la reconstrucció de la pau i de la prosperitat mundials.

Una revisió objectiva dels conceptes bàsics ens diu:

Nació és un agrupament humà consolidat per una llarga comunitat d'història, de cultura i d'idioma, establert d'una manera permanent damunt una mateixa àrea territorial i impel·lit per la força de la voluntat col·lectiva d'acomplir conjuntament els anhels vitals. La nació és, per tant, un fet social.

Tota nació té dret a la perpetuació de la seva personalitat i a l'exercici de la pròpia sobirania dintre els límits que imposen la lliure coexistència dels altres nuclis nacionals i la dignitat humana.

La funció de la nació no és la conquesta i annexió de les altres nacions, sinó la col·laboració desinteressada amb totes elles per al progrés de la civilització i dels ideals de vida dels homes de tots els països.

Estat és l'organització política i administrativa d'un cos social per a l'exercici de la seva sobirania. Suposa la coexistència d'una col·lectivitat organitzada, d'un territori on assentar-la i d'un poder director amb les seves lleis, institucions i instruments de govern. L'estat és, per tant, tan sols un fet polític.

L'estat pot ésser uninacional i plurinacional. Quan és plurinacional, la forma unitària implica sempre la supeditació d'un o més nuclis a l'autoritat d'un grup hegemònic. En justícia, les relacions entre els nuclis nacionals d'un estat han d'ésser fixades per acord *inter pares* i poden revestir la forma autonòmica, la

federal i la de comunitat de fins en un pla d'igualtat de drets.

El règim d'autonomia sol sobreentendre la superioritat d'un sector de l'estat damunt d'altres i és propens al tracte desigual. El règim de federació i el de comunitat de fins (*Commonwealth*) reposen en un pacte entre els integrants i suposa igualtat prèvia i avenç cívic.

La política exterior dels estats no ha de tendir mai al predomini damunt els altres sota cap aspecte, sinó a la preservació de la pau i de la justícia internacionals.

CONCLUSIONS:

Primera: Ni un Estat espanyol unitari, ni una política de concessions autonòmiques a precari, ni un aïllament absolut de les diverses nacions peninsulars en compartiments estancs no propiciarien l'acompliment de les funcions pròpies de cada nació dintre els corrents de cooperació internacional i de solidaritat humana per què lluita actualment la democràcia universal.

Segona: Les relacions dels pobles ibèrics entre ells, sota l'aspecte polític, lògicament haurien d'ésser encaminades a provocar una efectiva col·laboració mútua de totes les nacionalitats peninsulars sota un o altre dels règims de convivència que són susceptibles de crear en elles un clima de confiança recíproca, una sensació de seguretat en l'acompliment dels destins propis i un afany de cooperació activa en benefici mutu i general dels components del complex ibèric.

PELAI SALA, *President*; JOAN CUATRECASAS, PERE MAS I PERERA.

B I B L I O G R A F I A

Inserim la continuació de la llista d'obres catalanes que Marcelino Menéndez y Pelayo dona en la seva obra *La Ciencia Española* (Madrid, 1933) la qual comença en el número 6 i acabarem en el vinent:

- Francesc Vidal i Cabañes (segle XVIII): *Reflexiones económicas* (1781).
- Joan Sempere (segle XVIII): *Historia del luxo* (1788). *Biblioteca económico-política* (1801-4).
- Francesc Bruna (segle XVIII): *Reflexiones sobre las artes mecánicas*.
Tractatus de prerrogativa militari.
Tractatus de moneta.
Heres solidus.
De jurisdictionibus.
Extravagatorium Curiarum.
Processus soni emessi (sometent).
Directorium pacis et treguæ.
Allegationes super facto luitionis inchoatte contra Ecclesiam.
Margarita Fiscii.
Viridariur Militiæ.
 (Moltes d'aquestes obres estan reunides en l'edició del 1556).
- Francesc de Solsona (segle XVI): *Lucerna Laudemiorum, omnia emphyteuseos jura complectens* (1556).
De stylo capbreuiandi (1561).
- Bernabé Serra (segle XVI): *Annotaciones decisivæ, non minus utiles quam necessariæ ad causam debitorum quæ in curiis generalibus Cataloniae inter brachia quandoque suscitare solent* (1563).
- Jaume Càncer (segle XVI): *Variarum Resolutionum*

Juris Cæsarei, Pontificii et Municipais Principatus Cataloniae (1594 i següents).

Lluís Peguera (segle XVII): *Decisiones Cataloniae Senatus* (1605-11).

Quæstiones criminales in acta practico frequentiores, in Bercinonensi regio Concilio criminali pro majori parte decisæ (1585).

Aurea et elegans repetitio, de feudis, laudemis, de jure pærelationis, de gratificatione rerum feudaliu, de jure primogenituræ, etc. (1577).

Práctica de celebrar Cortes en Cataluña.

Practica Criminalis et Civilis.

Antoni Oliva (segle XVII): *De actionibus Commentaria* (1606, edició pòstuma amb adicions d'Hipòlit Montaner).

De Juri Fiscii libro X Constitutionum Cathalonicarum Commentarii.

Brevis Summa et explicatio jurium regalium, quæ Ragis Aragonum et comes Barcinonensis exercet cum debita moderatione in bonis et personis ecclesiasticis (1600).

Francesc Molí (segle XVII): *De Brachio saeculari ecclesiæ præstando, et mutiis axiliis...* (1607).

De ritu nuptiarum et pactis in matrimonio conventis (1618).

Francesc Ferrer i Novès (segle XVII): *Commentaria seu glosemata... de imphuberum successiones* (1617).

De soluto matrimonio (1629).

Geroni Pujades (segle XVIII): *Discurso sobre la justa asistencia de los consellers de Barcelona y Syndicos de la Generalidad de Cataluña* (1621).

Acasi Antoni de Ripoll (segle XVII): *Ordo iudicarius causarum usu frequentium in curia vicarii Barcinonensis*.
Adiciones a la Práctica de Peguera.
Tractatus Regalium (1644).

Gabriel Berart i Gassol (segle XVIII): *Speculum Visitationis saecularis omnium magistratum, iudicum, decurionum, aliorumque Reip. administratorum* (1627).

(Acabarà).

E L S L L I B R E S

DE LAS BUENAS RELACIONES ENTRE LOS JUECES Y LOS ABOGADOS EN EL NUEVO PROCESO CIVIL, per Piero Calamandrei. Trad. al castellà de Santiago Sentis (Ed. Depalma. Bs. Aires, 1943).

Aquest és el tercer llibre de Calamandrei que hom tradueix al castellà. Els dos anteriors foren *Troppi Avvocati* (Massa advocats) traduït per Josep Xirau, i *L'Elogio dei Giudici scritto da un Avvocato* (Elogi dels jutges escrit per un advocat), traducció de Santiago Sentis i Issac J. Medina.

Els traductors de les obres de Calamandrei treballaren al costat del mestre de Florència, participaren de les seves inquietuds i van seguir-ne les orientacions i els ensenyaments. Per a Santiago Sentis, doncs, traduir la obra de Calamandrei —sobre tot ara que tan difícil és que l'original pugui arribar en aquest Continent— significa contribuir a divulgar-la i consti tueix un homenatge al Mestre.

Per bé que nascut en terres de Castella, Santiago Sentis va estudiar i treballar sempre entre nosaltres; fou advocat a la Universitat de Barcelona; jutge de primera instància a Falset durant cinc anys i a Sant Feliu del Llobregat dos més; magistrat a l'Audiència de Barcelona, cap del Departament de Justícia de la Generalitat i Inspector del Tribunals de Catalunya.

El llibre *De las buenas relaciones* va aparèixer a Itàlia l'any 1941. No es pas un llibre de ciència jurídica, en el concepte usual del mot; però sí que pot considerar-se de tècnica judicial, una tècnica exposada en estil i llenguatge perfectament comprensibles per als qui no dediquen llur vida als afers del Dret. Les bones relacions entre els jutges i els advocats són tractades al llarg de dos diàlegs entre antics companys d'estudis jurídics, als quals acompanya "l'ingenu", que abandonà estudis d'Enginyeria per dedicar-se a la indústria de motors i que, naturalment, com diu l'autor, es troba en estat de cànida innocència respecte de la ciència del Dret i de les coses de la Justícia; hi ha finalment "el filòsof", personatge contemplatiu i silenciós que només al final deixa anar una interessant i ben humana opinió: "els jutges i els advocats han de vivificar el procés civil: recordar que la justícia és altruisme".

En el primer diàleg es posen de relleu tots els defectes i inconvenients del vell procés —escrits interminables, estil florit, excés de formalismes, falta de contacte entre jutges i advocats—, el segon és un cant a les virtuts i els avantatges que el nou pot

oferir: "parlar més útilment, amb l'objecte pràctic d'informar i persuadir el jutge. La paraula dels advocats haurà d'arribar a ésser, com certa arquitectura moderna, cada vegada més "funcional". Tots dos desenrotllats amb estil àgil i llenguatge familiar, que el traductor ha sabut captar bé i oferir-nos-els conservant aquells caràcters inicials.

P. S.

"BARBAROS O HUMANOS" (Ensayo sobre la paz futura), per André Gros. Traducció al castellà de Pelai Sala. (Ed. Pleamar, Bs. Aires, 1943)

A mesura que va fent-se llum sobre la probable fi de la present lluita mundial, creix pertot arreu l'interès per l'estudi dels problemes de la societat postbèlica. La necessitat de preveure el món de demà —necessitat evident si les democràcies no volen perdre la pau després de guanyar la guerra—, explica l'allau d'obres sobre aquest tema, aparegudes en els darrers temps. Entre elles cal esmentar, com a document de vàlua, un interessant assaig sota el títol que encapçala aquestes ratlles, ofert per l'Editorial Pleamar en versió castellana de Pelai Sala.

El llibre d'André Gros té característiques que el distingeixen d'altres que tracten matèria semblant. L'autor —professor francès de Dret—, destaca que la seva obra no és un pla de pau; i no ho és, certament. Els plans de pau, sempre fruit de lucubracions subjectives, tenen una valor migrada per a la solució dels problemes de la vida; res més difícil que marcar camins a una societat que no existeix i que a hores d'ara encara no es pot imaginar. Allò que cal és **comprendre** aquest món, que en els darrers vint-i-cinc anys ha rodolat pel tràgic pendent que havia de portar-lo al cataclisme més paorós de tots els segles; revisar les concepcions polítiques que mouen l'home del segle XX, situar-se en el quadre psicològic que presentarà l'univers el dia de la pau i tractar d'aprofitar els gèrmens de col·laboració internacional que, enmig d'un general egoisme, s'han desenvolupat en els individus i les col·lectivitats. En definitiva, les solucions que es proposin han de tendir a l'enfortiment de la vida internacional, però evitant xocar massa obertament i prematurament contra els sentiments populars actuals —essencialment individualistes— alhora que utilitzant les màximes possibilitats en presència, per a l'educació i conducció dels pobles a la vida pacífica.

Heus ací una posició realista entre tantes utopies que hom llegeix. **Comprendre el món...** cosa difícil,

sens dubte; però proposar-s'ho ja és mig aconseguir-ho. I Gros se'n surt airosoament endinsant-se en l'entronya dels pobles europeus amb al destre histuri d'una vasta erudició que s'endevina en el curs de tot l'assaig.

La qüestió fonamental de la Democràcia avui no és, com ho fou en altre temps, de lluita entre masses humanes i classes privilegiades —senyors feudals, monarquia absoluta, etc.—; sinó d'oposició entre concepcions de vida de masses distintes. La lluita és, doncs, de masses contra masses: de les que volen la llibertat contra les que la menyspreen. D'ací que no n'hi haurà prou amb vèncer militarment les masses antidemocràtiques; caldrà, també, convèncer-les, atreure-les la **Weltanschauung** de la Democràcia, puix que, del contrari, caurà desfeta, en aquesta guerra o en una pròxima. La vida democràtica no pot reduir-se a un o més països, ni tampoc a un o més continents; ha d'ésser universal, com universals eren les consignes de Llibertat, Igualtat i Fraternalitat que llençaren els primers creadors de la Democràcia.

Sentat aquest principi, Gros examina un a un els elements de desintegració d'Europa —fronteres, nacions i Estats—, tots ells bastits sobre concepcions medievals i proclamats "motius de guerra" quan, si estessin en funció de llur just valor, podrien ésser eficaces instruments de cooperació pacífica; estudia després els sistemes emprats per al manteniment de la pau —equilibri i seguretat—, fonamentats en el fals supòsit de considerar a tothom satisfet de llur situació; passa revista als diversos intents d'unificació europea i singularment a la que proposa l'imperialisme germànic, als quals qualifica de temps perdut, puix que en la consciència popular del Vell Continent no prima la unitat, sinó les més pregones divergències; destria la significació de l'Imperi britànic i de Nordamèrica en l'edificació d'un món pacífic; critica serenament i aciençada la Carta de l'Atlàntic i proposa, com a pas immediat, al creació d'una força al servei de la Llei internacional i de repressió contra els pertorbadors de la pau.

El llibre d'André Gros, que descobreix una dedicació intensiva de l'autor a temes tan actuals, té l'alt mèrit de voler construir la vida internacional no d'acord amb aquesta o aquella doctrina, sinó partint del pensament popular, únic fonament sobre el qual pot bastir-se la societat d'homes, es a dir, democràtica i pacífica, en contraposició a la de bàrbars que tots hem conegut: d'individualisme egoista, amb carrera d'armaments, triomf del més fort i guerra periòdica.

P. M. i P.

Tota la correspondència a la nova adreça: **Chacabuco 863, Casal de Catalunya**
Impremta Fontana - Perú 796 - Bs. As.